

Reactie op het wetsvoorstel aanpassing
financieel toetsingskader (FTK)

Utrecht, 2 september 2014

Koninklijk Actuarieel Genootschap
Postbus 2433
3500 GK UTRECHT

In deze notitie treft u de reactie aan van het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG) op het wetsvoorstel "Wet aanpassing financieel toetsingskader" en de Memorie van Toelichting. Het wetsvoorstel is door de Staatssecretaris van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) op 25 juli 2014 aan de Tweede Kamer aangeboden.

Het AG heeft het wetsvoorstel beoordeeld vanuit de veronderstelling dat het nu gepresenteerde voorstel onverkort wordt aangenomen. Het AG onderkent daarin een aantal sterke punten, maar signaleert ook aandachts- en verbeterpunten waarover duidelijkheid moet zijn bij de invoering van het wetsvoorstel.

De beoogde regelgeving sluit op een aantal punten aan bij de afspraken die eerder zijn gemaakt en zijn vastgelegd in het Pensioenakkoord. Het nieuwe raamwerk zorgt voor meer stabiliteit dan het huidige FTK, onder meer door het vervallen van de 3-maandsmiddeling van de rente en het introduceren van de (beleids-)dekkingsgraad. In het kader van de eerder gemaakte afspraken, is het positief dat de mogelijkheden tot premiedemping zijn behouden en pensioenkortingen minder ingrijpend worden. Verder wordt, met de in het wetsvoorstel voorgestelde indexatiemethodiek, tegemoet gekomen aan de maatschappelijke wens dat de solidariteit tussen generaties wordt beperkt. Ten slotte lijkt een verzwaring van het Vereist Eigen Vermogen (VEV) in overstemming met de volatiliteit op de financiële markten in de achterliggende periode. In deze reactie worden onderstaand een aantal constatering besproken en wordt een aantal verbeterpunten behandeld dat het AG wenselijk acht bij invoering van het nieuwe FTK.

Premie

Onder het nieuwe FTK is premiekorting pas mogelijk als aan de eisen van premierestitutie onder het huidige FTK wordt voldaan. Dit houdt in dat gemiste indexatie en pensioenkortingen in de voorgaande 10 jaar moeten zijn hersteld. Daarnaast dient de indexatieambitie naar verwachting nagekomen te worden. Aangezien de eisen aan inhaalindexatie en het herstellen van pensioenkortingen aanmerkelijk strenger worden, is de kans op inhaalindexaties en op herstel van pensioenkortingen in de praktijk gering. Premiekorting is daardoor vrijwel onmogelijk.

De indruk bestaat dat het onder het nieuwe FTK niet is toegestaan een premie-egaliseringsreserve te vormen. Met name zogenoemde CDC-regelingen zijn bij een dergelijke reserve gebaat. Het AG stelt voor fondsen de mogelijkheid te laten behouden een premie-egaliseringsreserve te vormen. Indien in enig jaar een premie wordt gevraagd die lager is dan de (gedempte) kostendeckende premie, kan de pensioenopbouw ten laste van deze reserve gehandhaafd worden. Uiteraard dienen de middelen tegenover deze reserve buiten de berekening van de (beleids-)dekkingsgraad te blijven.

Herstelplansystematiek

Niet duidelijk is op welke wijze De Nederlandsche Bank (DNB) omgaat met aanpassing van het beleggingsbeleid in 2015, wanneer sprake is van een nieuw herstelplan op basis van het nieuwe FTK. Als gevolg van Artikel 16 van het besluit FTK kan een pensioenfonds in herstel het risicoprofiel van het beleggingsbeleid niet verhogen. De consequentie daarvan kan zijn dat pensioenfondsen worden gedwongen het beleggingsbeleid te handhaven dat dateert van 2008 of eerder en dat is geënt op het huidige toezichtskader. De oorspronkelijke afspraken in het Pensioenakkoord boden de mogelijkheid pensioenen een meer voorwaardelijk karakter te geven waarbij ook een risicovoller beleggingsbeleid past. Een bijkomend punt is dat de resultaten van een risicobereidheidsonderzoek tot een benodigde bijstelling van het beleggingsbeleid kunnen leiden en die mogelijk niet past bij het bestaande risicoprofiel.

Haalbaarheidstoets

Het is onduidelijk hoe het pensioenresultaat binnen de haalbaarheidstoets wordt gedefinieerd. Met het oog op communicatie stelt het AG voor deze altijd uit te drukken in termen van prijsinflatie, zoals ook in de huidige continuïteitsanalyse het geval is. Hiermee zijn fondsen onderling vergelijkbaar. Dit is met name van belang voor belanghebbenden in verband met de keuze betreffende individuele waardeoverdracht. Verder is het voor belanghebbenden van een pensioenfonds vooral van belang dat hun pensioenen waardevast blijven. Uitdrukking van het pensioenresultaat in termen van prijsinflatie past daar het beste bij. Daarnaast moet een bestuur van een pensioenfonds beoordelen of het beleid gerealiseerd kan worden. Het AG stelt voor om het pensioenresultaat ten behoeve van beleidsdoeleinden te definiëren op basis van de eigen ambitie. Deze eigen ambitie kan deels gebaseerd zijn op looninflatie.

Onduidelijk is de periode waarover de haalbaarheidstoets moet worden uitgevoerd. In beginsel lijkt aansluiting bij de huidige 15-jaarsperiode van de continuïteitsanalyse voor de hand te liggen. Anderzijds is een langere periode gewenst in het kader van de beoordeling van de effecten voor de verschillende generaties. De maximale spreidingsperiode is immers 10 jaar, waardoor een periode van 15 jaar aan de korte kant is. Naarmate de horizon langer wordt, krijgen de aannames die nodig zijn voor de simulatie een meer belangrijke rol. Een te lange horizon leidt echter tot schijnnaauwkeurigheid in de uitkomsten. Om toch inzicht te krijgen in de situatie voor toekomstige generaties kan worden gekozen een aantal aanvullende berekeningen op te stellen, zoals het gemiddelde indexatieresultaat en/of de ontwikkeling van de gemiddelde (beleids-)dekkingsgraad in de laatste 5 prognosejaren. Daardoor zal veelal inzicht verkregen worden hoe de ontwikkeling zich na genoemde 15-jaarsperiode voortzet.

Prudent Person

Het AG ondersteunt het voornemen om verduidelijking te geven van de open norm/regelgeving door de uitwerking van kwalitatieve uitgangspunten in lagere regelgeving, in combinatie met een op deze kwalitatieve uitgangspunten gebaseerde kwantitatieve invulling door pensioenfondsen zelf. De werkzaamheden van de certificerend (waarmerkend) actuaris wijzigen met deze nadere invulling naar verwachting niet wezenlijk. Een aandachtspunt is dat de beoordeling van de certificerend actuaris op grond van de huidige richtlijnen van het AG, zich beperkt tot een beoordeling op mandaats- of beleggingsfondsniveau en portefeuilleniveau. De certificerend actuaris oordeelt daardoor niet over de kwaliteit van de individuele beleggingen.¹

Vereist Eigen Vermogen

Binnen de rating-categorie AAA bevinden zich obligaties van variërende kredietwaardigheid. De voorgeschreven schok van de creditspread met 60 basispunten geeft, naar de mening van het AG, een onjuiste afspiegeling van de kredietrisico's van deze obligaties. Bovendien wordt de indruk gewekt dat rentederivaten kredietwaardiger zijn dan AAA-staatsobligaties. Het AG pleit dan ook voor een lagere schok voor deze AAA-obligaties.

Voor het verzekeringstechnische risico is (vooralsnog) geen uitwerking gegeven ten aanzien van de berekeningsmethodiek. Naar de mening van het AG kan de stochastische prognosetafel, die het AG in september 2014 presenteert, inzicht geven in dit risico.

---

¹ Prudent-Person regel Beleggingsbeleid, Koninklijk Actuarieel Genootschap, 9 januari 2012.

UFR

De nieuwe Ultimate Forward Rate (UFR) wordt berekend door het gemiddelde van de 20-jaarsforwardrentepercentages te nemen over de achterliggende 10 jaar. Daarmee is de nieuwe UFR op meer marktgegevens gebaseerd dan de huidige en geeft ook een meer objectieve onderbouwing dan de huidige UFR. Nadeel van deze methode is dat het renterisico bij een dergelijke rentecurve in de praktijk moeilijk is af te dekken.

De nieuwe UFR was per 30 juni 2014 3,6% en daarmee aanzienlijk lager dan de nu gehanteerde 4,2%. Aangezien de rente in de afgelopen jaren fors is gedaald, zal op korte termijn een verdere daling van de UFR aan de orde zijn. Dit zal consequenties hebben voor de waardering van de pensioenverplichtingen en de kostendeekkende premie.

Verder valt op dat de nieuwe UFR voor pensioenfondsen afwijkt van de UFR van verzekeringsmaatschappijen die de Europese wetgeving (moeten) volgen.

Indexatie/kortingen

De eis dat indexatie toekomstbestendig moet zijn, heeft als achtergrond dat niet te snel mag worden geïndexeerd omdat ouderen daarmee zouden worden bevoordeeld ten opzichte van jongeren. Het toekomstbestendig indexeren wordt daarmee de wettelijke invulling van een generatieneutrale indexatie.

Ook impliceert de berekeningswijze van de toekomstbestendige indexatie, dat de grens waarboven volledig mag worden geïndexeerd, afhankelijk wordt van de rentestand. De dekkingsgraadafhankelijke staffels die veel fondsen gebruiken als richtlijn voor de mate van indexatie, zouden om die reden doorlopend veranderen. Dit is niet bevorderlijk voor de transparantie. Het is begrijpelijker als fondsen een eenmaal gekozen staffel voor een langere periode zouden kunnen toepassen.

Verder mist het AG de onderbouwing over de financiële voorwaarden waarbij een pensioenfonds volledig mag indexeren (toepassing van een rendement van 7% per jaar).

Voor inhaalindexatie wordt voorgesteld dat hiervoor niet meer mag worden aangewend dan 1/10 van het "vrije" vermogen, dat wil zeggen het vermogen boven wat nodig is om in de toekomst volledig te indexeren. Dit betekent dat de gemiste indexaties in de praktijk slechts gedeeltelijk hersteld kunnen worden.

Op grond van het wetsvoorstel mag een pensioenfonds pas overgaan tot reparatie van pensioenkortingen, als aan dezelfde voorwaarden voor inhaalindexatie wordt voldaan. Dit is niet consistent met het uitgangspunt van het wetsvoorstel dat bescherming van nominale pensioenen voorrang heeft boven indexatie. Het ligt naar de mening van het AG voor de hand dat reparatie van pensioenkorting al bij een lagere dekkingsgraad mogelijk zou moeten zijn dan inhaalindexatie.

Overig

In het wetsvoorstel wordt een CDC-regeling met een voorwaardelijke (generatie-neutrale) indexatie als uitgangspunt gehanteerd. Het wetsvoorstel is nog onvoldoende uitgewerkt voor pensioenregelingen zonder vaste premie en/of met een onvoorwaardelijke indexatie.

Het wetsvoorstel is duidelijk geschreven om toezicht te houden op zogenaamde voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregelingen, dit is het meest voorkomende type regeling. Het wetsvoorstel laat open of is op zijn minst onduidelijk op welke wijze zaken als toekomstig bestendig indexeren moeten worden ingevuld voor onvoorwaardelijke geïndexeerde middelloonregelingen en eindloonregelingen. Ten aanzien van de onvoorwaardelijke indexering zou bovendien onderscheid gemaakt moeten worden

tussen deelnemers enerzijds en gewezen deelnemers en pensioengerechtigden anderzijds.

Tot slot

Het AG biedt haar expertise aan om desgewenst nader te discussiëren over dit vraagstuk of onderdelen daarvan.

Mocht u vragen hebben over de inhoud van deze reactie, dan kunt u contact opnemen met Maarten van Meerten, manager PA&PR op telefoonnummer 030-6866150 of per e-mail maarten.vanmeerten@ag-ai.nl.